

GAUTENG PROVINCE
EDUCATION
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PROVINSIALE EKSAMEN

JUNIE 2023

GRAAD 11

EKONOMIE
VRAESTEL 1

TYD: 2 uur

PUNTE: 150

12 bladsye

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Beantwoord VIER vrae soos volg in die ANTWOORDBOEK:

AFDELING A: VERPLIGTEND
AFDELING B: Beantwoord TWEE van die drie vrae.
AFDELING C: Beantwoord EEN van die twee vrae.
2. Beantwoord slegs die vereiste aantal vrae. Antwoorde meer as die vereiste hoeveelheid sal NIE gemerk word nie.
3. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat hierdie vraestel gebruik is.
4. Skryf die vraagnommer bo elke antwoord.
5. Lees die vrae aandagtig deur.
6. Begin elke vraag op 'n NUWE bladsy.
7. Laat 1 – 2 reëls tussen onderafdelings van vrae.
8. Beantwoord die vrae in volstaan en maak seker dat die formaat, inhoud en konteks van jou antwoorde aan die kognitiewe vereistes van die vrae voldoen.
9. Gebruik slegs swart of blou ink.
10. Jy mag 'n rekenaarprogrammeerre sagteware gebruik.
11. Skryf netjies en netjies.

EXEMPLAAR

AFDELING A (VERPLIGTEND)

VRAAG 1
MINUTE

30 PUNTE – 20

1.1 Verskeie opsies word as moontlike antwoorde op die volgende vrae verskaf. Kies die korrekte antwoord en skryf slegs die letter (A – D) langs die vraagnommer (1.1.1 tot 1.1.8) in die ANTWOORDBOEK neer, bv. 1.1.9 D.

1.1.1 Watter van die volgende is 'n uitputbare hernubare hulpbron?

- A Petroleum
- B Gelye energie
- C Steenkool
- D Vars water

1.1.2 'n Firma kan nie arbeid verkoop of eienaarskap van arbeid aan iemand anders oordra nie, want ...

- A arbeid verskil van persoon tot persoon.
- B eienaarskap van arbeid behoort nie aan die firma nie.
- C beroeps- en geografiese mobiliteit is beperk.
- D die aanbod van arbeid verander stadig.

1.1.3 ... is daardie goedere en dienste wat deur die uiteindelijke gebruiker gekoop word om 'n behoefte of begeerte te bevredig.

- A Finale goedere en dienste
- B Intermediêre goedere en dienste
- C Primêre goedere en dienste
- D Sekondêre goedere en dienste

1.1.4 ... goederemark beskryf 'n mark waarin ...

- A verskille in goedere en dienste deur huishoudings verkoop word.
- B verbruikersgoedere en dienste vir geld vir geld verruil word.
- C kopers en verkopers van hulpbronne ontmoet om handel te dryf.
- D maatskappye goedere en dienste van huishoudings koop.

1.1.5 ... is die grootste staatsbestedings-item in Suid-Afrika.

- A Onderwys
- B Welsynsdienste
- C Gesondheidsorg
- D Menslike nedersettings

1.1.6 In 'n vryemarkstelsel hang die hoeveelheid goedere en dienste wat enige huishouding kry van sy ... af.

- A rykdom
- B inkomste
- C inkomste en rykdom
- D bates en beleggings

1.1.7 Die Suid-Afrikaanse energievoorsiening word oorheers deur ...

- A ru-olie.
- B gas.
- C kernkrag.
- D steenkool.

1.1.8 Tydens waarskuingsvlak 5 van die COVID-19-pandemie is die volgende vervoerstelsel in Suid-Afrika direk deur die afstand gemaak:

- A Die padnetwerkstelsel
- B Die spoorwegstelsel
- C Hawens
- D Lughawens

(8 x 16

1.2 Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat ooreenstem met 'n item in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A – I) langs die vraagnommer (1.2.1 tot 1.2.8) in die ANTWOORDBOEK, bv. 1.2.9 J.

KOLOM A	KOLOM B
1.2.1 Ekonomiese goedere	A die vinnigste groeiende lande wanneer daar 'n toename in die land se kapitaalvoorraad is
1.2.2 Marginale produk-waarde	B die hulpbronne wat skaars is en waarvoor mense bereid is om te betaal
1.2.3 Parastatale bedrywe	C kapitaal moet hoër wees as die koste wat aangegaan word om kapitaalgoedere beskikbaar te stel
1.2.4 Bruto vaste kapitaalvorming	D nywerhede wat natuurlike hulpbronne verwerk in 'n vorm wat geskik is vir menslike gebruik
1.2.5 Kool Mar	E staatsbesit, soos Transnet
1.2.6 Ekonomiese stelsel	F verduidelik die teorie van kapitalisme
1.2.7 Genetiese bedrywe	G versameling van grondstowwe wat aan die natuur kan teruggee wat daaruit geneem is, soos bosbou
1.2.8 Sekondêre sektor	

	<p>H besluite wat die regering oor belasting neem</p> <p>I 'n stel metodes wat gebruik word om die vrae op te los van wat om te produseer, vir wie en waarmee</p>
--	---

(8 x 1) (8)

1.3 Gee EEN term vir elk van die volgende beskrywings. Skryf slegs die term langs die vraagnommer (1.3.1 tot 1.3.6) in die ANTWOORDBOEK neer. Afkortings, akronieme en voorbeelde sal NIE aanvaar word NIE.

- 1.3.1 Die minimum bedrag geld wat nodig is om die basiese behoeftes wat nodig vir oorlewing is, te bevredig
- 1.3.2 Meet goedere en dienste sonder inagneming van inflasie
- 1.3.3 Die sosiale en politieke stelsel waarin grondeienaars vrugte aan huurders verskaf in ruil vir hul lojaliteit en diens
- 1.3.4 Die oordrag van eienaarskap van 'n besigheid vanaf die private sektor na die staat
- 1.3.5 Hierdie sektor bestaan uit nywerhede gebaseer op die natuurlike hulpbronne van 'n land
- 1.3.6 Die reguleerder van die sektor vir die telekommunikasiebedryf in Suid-Afrika

(6 x 1) (6)

TOTAAL AFDELING A: 30

EXEMPLAAR

AFDELING B

Beantwoord enige TWEE van die drie vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK.

VRAAG 2: MAKRO-EKONOMIE

40 PUNTE – 30 MINUTE

2.1 Beantwoord die volgende vrae.

2.1.1 Noem enige TWEE belangrike regeringsbeleide vir sosio-ekonomiese dienste. (2 x 1) (2)

2.1.2 Waarom word 'n kinderonderhoudtoelaag uitgesluit van die verbruiksbesteding deur die regering? (1 x 2) (2)

2.2 Bestudeer die volgende prent en beantwoord die vrae wat volg.

KAPITAALGOEDERE IN NYWERHEDERE

		
Chemiese industrie	Motorbedryf	Elektroniese industrie
		
Staal industrie	Masjinerie	Tekstielbedryf

[Bron: <https://totempool.com>]

2.2.1 Identifiseer enige EEN voorbeeld van 'n vaste kapitaal goed. (1)

2.2.2 Noem die beloning wat 'n eienaar van kapitaal ontvang vir die beskikbaarstelling van kapitaal. (1)

2.2.3 Beskryf kortliks die term *kapitaalverbreiding*. (2)

2.2.4 Verduidelik die belangrikheid van kapitaalgoedere vir nywerhede. (2)

2.2.5 Hoe beïnvloed die risiko van belegging die rentekoers op kapitaal? (2 x 2) (4)

2.3 Bestudeer die volgende tabel en beantwoord die vrae wat volg

INLIGTING UIT DIE EERSTE KWARTAAL VAN 2022	
Finale verbruiksbesteding deur huishoudings	3 057 771
Finale verbruiksbesteding deur die algemene regering	907 315
Bruto vaste kapitaalvorming	A
Totaal	619 800

[Bron: <http://statsa.gov.za>]

- 2.3.1 Watter metode van bruto binnelandse produk word in die tabel hierbo vertoon? (1)
- 2.3.2 Lys enige maand in die eerste kwartaal van 2022. (1)
- 2.3.3 Beskryf kortliks die term *bruto nominale produk*. (2)
- 2.3.4 Hoe veroorsaak die regering inflasie wat die kringloop? (2)
- 2.3.5 Bereken die waarde van A hierbo. (2 x 2) (4)
- 2.4 Bespreek die *bevolkingsgroei* en die *arbeidsaandeelname* as faktore wat die hoeveelheid arbeid wat in land beskikbaar is, bepaal. (4) (8)
- 2.5 Ontleed redes waarom BBP volgens internasionale metodes bereken moet word. (8)

[40]

EXEMPLAAR

VRAAG 3: MAKRO-EKONOMIE

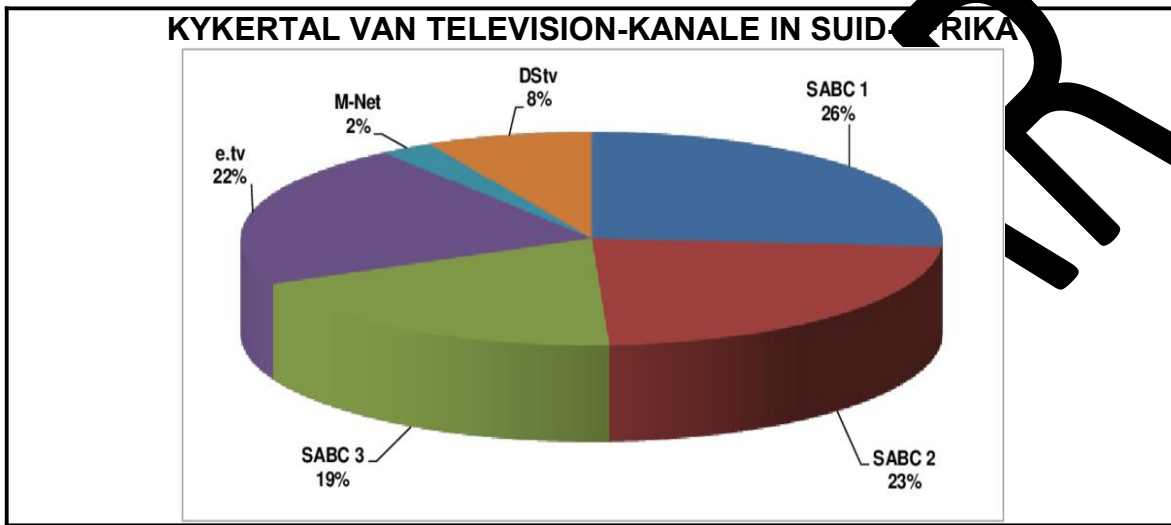
40 PUNTE – 30 MINUTE

3.1 Beantwoord die volgende vrae.

3.1.1 Noem enige TWEE kenmerke van 'n markeconomie. (2 x 1) (2)

3.1.2 Hoekom is die mynbedryf in Suid-Afrika belangrik? (1 x 2) (2)

3.2 Bestudeer die sirkelgrafiek hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

bron: <https://www.researchgate.net>

3.2.1 Identifiseer die kanaal met die minste kykertal in die grafiek hierbo. (1)

3.2.2 Noem enige TV-kanaal in Suid-Afrika wat aan die staat behoort. (1)

3.2.3 Beskryf kortliks die term *regulering*. (2)

3.2.4 Verduidelik die rede waarom adverteerders gelukkiger kan wees met die bestaan van beide DSTV en SABC in Suid-Afrika. (2)

3.2.5 Hoe bevoordeel 'n sentraal beplande ekonomie arm verbruikers in die mark vir goedere en dienste? (2 x 2) (4)

EXEMPLE

3.3 Bestudeer die uittreksel hieronder en beantwoord die vrae wat volg

Uittreksel: Kwartaalblad – No 305 – September 2022

Die werklike uitset van die primêre sektor het in die tweede kwartaal van 2022 met 'n verdere 5,1% ingekrimp, tesame met laer produksie in beide die landbou- en mynbousektor. Die afname in produksie in die landbousektor het hoofsaaklik voortgespruit uit die laer produksie van diereprodukte in die lig van die uitbreking van bek-en-klouseer, en die skerp styging in insetkoste. Die reële uitset van die mynbousektor het verder met 3,5% gekrimp, wat 'n vierde opeenvolgende inkrimping was namate produksie oor 'n aantal subsektore afgeneem het.

Reële ekonomiese aktiwiteit in die sekondêre sektor het in die tweede kwartaal van 2022 met 4,8% gekrimp. Ná twee kwartale van uitbreking het die reële bruto toegevoegde waarde (BTW) deur die vervaardigingssektor in die tweede kwartaal skerp met 5,9% gekrimp namate produksie in 8 van die 16 subsektore afgeneem het, veral die vervaardiging van petroleum-, chemiese, metaal- en plastiekprodukte.

Bron: <https://www.resbank.co.za/>

- 3.3.1 Identifiseer enige EEN rede vir 'n daling in die primêre sektor in die tweede kwartaal van 2022. (1)
- 3.3.2 Watter ekonomiese sektor word nie in die uittreksel hierbo genoem nie? (1)
- 3.3.3 Beskryf kortliks 'n vorm *ekonomiese uitsluiting*. (2)
- 3.3.4 Verduidelik hoe die gebruik van die inligting in die uittreksel hierbo nuttig is vir die Suid-Afrikaanse Reservebank. (2)
- 3.3.5 Hoe verhoog die uitbreek van siektes produksiekostes in die ekonomie? (4)
- 3.4 Bespreek die *teort aan verbruikersgoedere en -dienste* en die *gebrek aan verbruikerskeuse* as nadele in 'n sentraal beplande ekonomie. (8)
- 3.5 Hoe beïnvloed die produksie van nie-duursame goedere die ekonomie positief? (8)

[40]

VRAAG 4: MAKRO-EKONOMIE

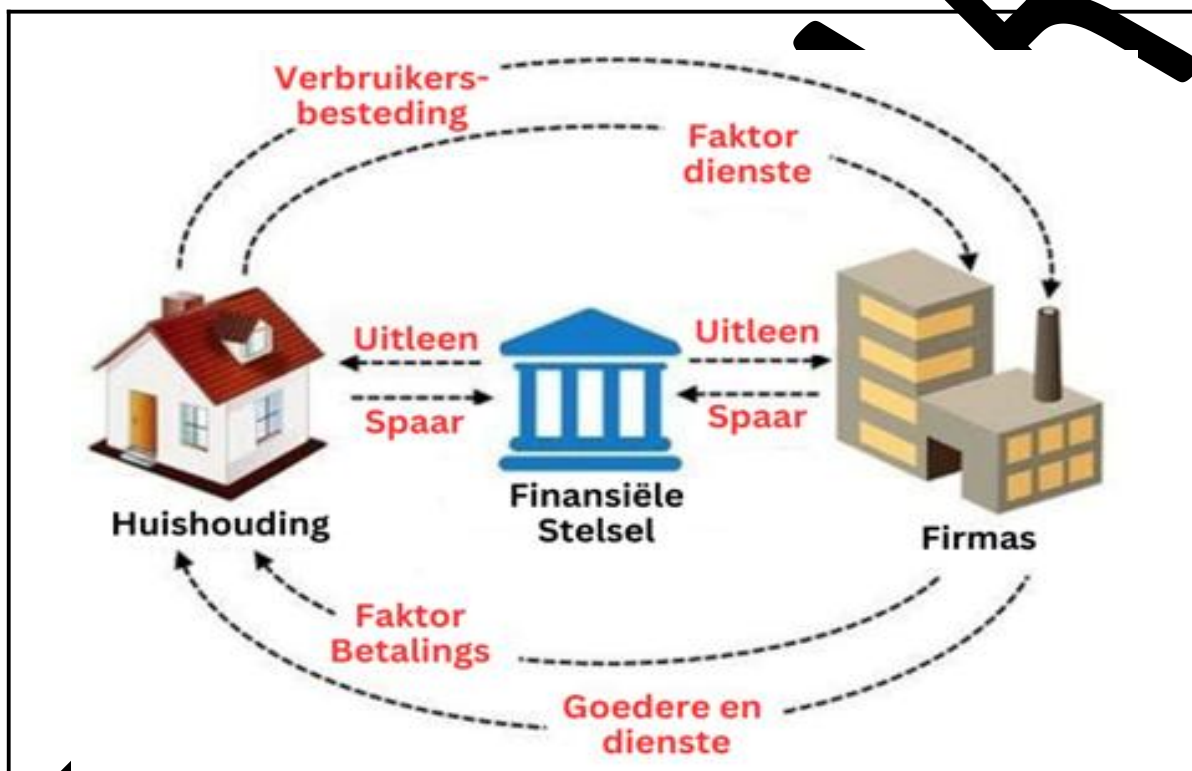
40 PUNTE – 30 MINUTE

4.1 Beantwoord die volgende vrae.

4.1.1 Noem enige TWEE vloei binne die viersektormodel van die ekonomie. (2 x 1) (2)

4.1.2 Hoe verhoog verlaagde tariewe uitvoere in die sekondêre sektor? (1 x 2) (2)

4.2 Bestudeer die diagram hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[Bron: google beelde]

4.2.1 Noem die ekonomiese konsep wat in die diagram hierbo geïllustreer word. (1)

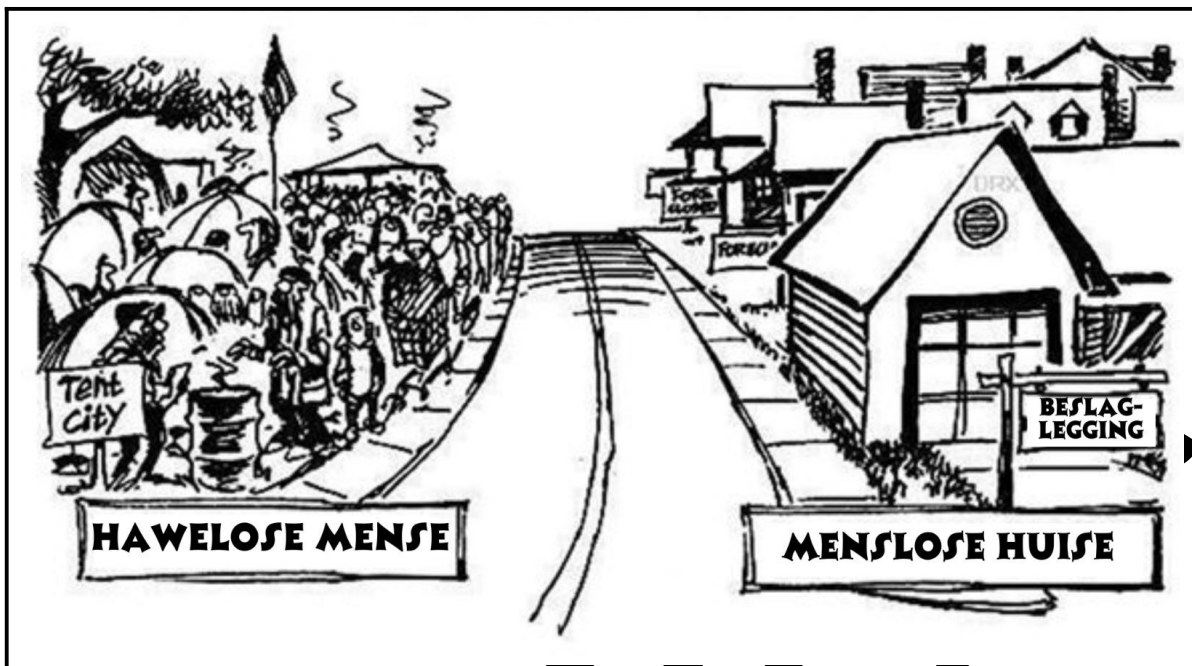
4.2.2 Noem enige EEN deelnemer wat in die diagram hierbo ontbreek. (1)

4.2.3 Beskryf kortliks die term *outonome besteding*. (2)

4.2.4 Verduidelik die rol van die faktormark in die kringloop. (2)

4.2.5 Hoe beïnvloed inspuitings die Suid-Afrikaanse ekonomie positief? (2 x 2) (4)

4.3 Bestudeer die skets hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[<https://www.sundayguardianlive.com/news/south-africa-bridge-brics>]

- 4.3.1 Identifiseer die ekonomiese stelsel wat getekenprent hierbo. (1)
- 4.3.2 Watter probleem word in die sketsprent hierbo geïllustreer? (1)
- 4.3.3 Beskryf kortliks drie van die ekonomiese stelsel. (2)
- 4.3.4 Verduidelik vryheid van optrede as 'n voordeel van 'n vryemark-ekonomie. (2)
- 4.3.5 Hoe se invloed het die RO's die regering se versuim om maatskaplike dienste in Suid-Afrika te verbeter? (2 x 2) (4)
- 4.4 Bespreek kortliks die bruto nasionale inkomste (BNI) as 'n hoof totaal. (4) (8)
- 4.5 Evalueer die suksesse en mislukkinge van 'n gemengde ekonomiese stelsel in Suid-Afrika. (8)

[40]

TOTAAL AFDELING B: 80

AFDELING C

Beantwoord EEN van die twee vrae uit hierdie afdeling in die ANTWOORDBOEK.

Jou antwoord sal soos volg geassesseer word:

STRUKTUUR VAN OPSTEL	PUNTE TOEKENNING
<p>Inleiding Die inleiding is 'n laer-orde reaksie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'n Goeie beginpunt sal wees om die hoofkonsep wat verband hou met die onderwerp in die vraag te definieer. • Moenie enige deel van die vraag in u inleiding insluit nie. • Moenie enige deel van die inleiding in die liggaam herhaal nie. • Vermy om in die inleiding te noem wat jy in die liggaam gaan bespreek. 	Maks. 2
<p>Liggaam</p> <p>Hoofdeel: Bespreek in detail/In-diepte bespreking/Ontersoek/Bespreek krities/Ontleed/Vergelyk/Evalueer/Oonderskei/Differensieer/Verduidelik/Teken 'n grafiek en verduidelik/Gebruik die grafiek wat gegewe is en verduidelik/Verduidelik/Voltooi die gegewe grafiek/Assesseer/Debatteer Maksimum 8 punte mag toegeken word vir beskryf voorbeelde.</p> <p>Addisionele deel: Bespreek krities/Evalueer/Evalueer krities/ Debatteer/ Lei af/Vergelyk/ Oonderskei/Interpreteer/Hoër-stap voor Maksimum 2 punte mag toegeken word vir korte lys van feite.</p>	Maks. 26 Maks. 10
<p>Gevolgtrekking Enige hoër-orde gevolgtrekking moet die volgende insluit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 'n Kort opsomming van wat bespreek is eerder om feite wat reeds genoem is, te herhaal • Enige mening of waarde-oordeel oor die feite wat bespreek is • Bykomende ondersteuning/sinligting om die bespreking/analise te versterk • 'n Teenstrydig standpunt met moontlikheid, indien nodig • Aanbevelings 	Maks. 2
TOTAAL	40

VRAAG 5: MAKRO-EKONOMIE

40 PUNTE – 40 MINUTE

- Bespreek, in detail, die kenmerke van entrepreneurskap. (26 punte)
- Ontleed die impak van beurtkrag op entrepreneurskap. (10 punte)

[40]

VRAAG 6: MAKRO-EKONOMIE

40 PUNTE – 40 MINUTE

- Bespreek, in detail, die ekonomiese belang van infrastruktuur in Suid-Afrika. (26 punte)
- Hoe kan ekonomiese dienste 'n land se inkomste en rykdom beïnvloed? (10 punte)

[40]

TOTAAL AFDELING C: 40

TOTAAL: 150

EINDE